

الموت نامه

(مجموعه مقاله ها)

دفتر اول

تألیف

عنایت الله مجیدی

تهران، ۱۳۹۶

سرشناسه	:	مجیدی، عنایت‌الله، ۱۳۲۲ -
عنوان و نام پدیدآور	:	الموت نامه (مجموعه مقاله‌ها) / مولف عنایت‌الله مجیدی.
مشخصات نشر	:	قزوین: سایه گستر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	:	۴۲۲ ص. مصور(بخشی رنگی)؛ رقعی
شابک	:	978-600-374-489-9
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	الموت
موضوع	:	Alamut Iran
موضوع	:	قلعه الموت
موضوع	:	Alamut Castle Qazvin, Iran
رده بندی کده	:	۱۳۹۶ ۳م/۶۸۲۰۳۲DSR
رده بندی دیوبند	:	۳۶۲۴/۹۵۵
شماره کتاب‌حالی ملی	:	۵۰۳۳۱۳۷

انتشارات سایه گستر

www.sayegostar.com

پایگاه میراث فرهنگی، صنایع
و گردشگری کشور
Alamut Cultural Heritage Base

آدرس: قزوین، چهارراه نادری، جنب داروخانه قانون، پلاک ۳۱۰، ۰۲۸-۳۲۲۲۵۳۰۵-۲۲۳۸۰۳۳

الموت نامه (مجموعه مقاله‌ها)

- پژوهش و نگارش: عنایت‌الله مجیدی
- انتشارات سایه‌گستر
- حروف نگار: بهاره بادافراس، زهرا سادات حسینی، زهرا سیفی
- صفحه آرا: بهاره بادافراس
- نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶
- شمارگان: ۷۰۰ نسخه
- قیمت: ۴۰/۰۰۰ تومان
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: عمران
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۷۴-۴۸۹-۹

فهرست مندرجات

ک - ج

مقدمه

۱. سلسله پادشاهان تاریخی

۱. جستان، بنیادگذار سلسله جستانیان ۸-۳
۲. کارگیا رکابزن کیا، حکومتگری از الموت ۱۸-۹
۳. ملک کیومرث بن بیستون رستم‌دار ۲۶-۱۹
۴. عزالدین عین‌الدوله خوارزمشاه، حاکم قزوین و اسماعیلیان الموت ۳۴-۲۷

۲. قلعه‌ها و استحکامات نظامی

۵. قلعه الموت، بانی، جایگاه، سیر تکامل و فروپاشی ۶۲-۳۷
۶. قلعه الموت، رازهای ناگفته ۸۸-۶۳
۷. قلعه الموت و میمون‌دژ الموت ۱۰۰-۸۹
۸. کرسی دیلم: الموت ۱۰۴-۱۰۱
۹. در باب چند تصویر ۱۲۲-۱۰۵

۳. رجال و نام آوران

۱۰. آفاضلعلى رشوند تنوره‌ای ۱۲۵-۱۳۰
۱۱. خواجه کاینات و رصدخانه الموت ۱۳۱-۱۴۲
۱۲. تبار میرزا ابوالقاسم عارف - ملک الشعراء بهار ۱۴۳-۱۷۰
۱۳. به مناسبت مرگ عارف ۱۷۱-۱۷۶
۱۴. سیاه مشق بوذری ۱۷۷-۱۷۸
۱۵. فرمان سرگردگی طایفه رشوند ۱۷۹-۱۸۸
۱۶. کاتبان الموتی ۱۸۹-۲۲۲
۱۷. از متن نسخه‌های خطی ۲۲۳-۲۲۶
۱۸. درباره امة ملکشاه سلجوقی به حسن صباح و پاسخ آن ۲۲۷-۲۴۰

۴. سکه‌شناسی

۱۹. درباره یک درهم سکه خسروشاه ۲۴۱-۲۴۸

۵. آبدی، استاها، دهکده‌ها

۲۰. آوان OVAN ۲۵۱-۲۵۴
۲۱. اصالت و زیبایی در نام آبادیها، دهکده‌ها و کتبه‌ها مشهور ۲۵۵-۲۲۴
۲۲. نمایه‌ای برای دو دستورالعمل دارالسلطنة قزوین ۲۲۵-۲۶۶
۲۳. شاهرود رودبار الموت ۲۶۷-۲۷۴

۶. امامزاده‌ها

۲۵. تبارنامه و شهادت‌نامه امامزاده زراآباد رودبار الموت ۳۷۷-۳۹۲

۷. سفالینه‌ها و سنگ قبرها

- ۳۹۸-۳۹۵ ۲۶. محوطه کوره‌های سفالگری اندج رود الموت
- ۴۰۶-۳۹۹ ۲۷. سفالگری ایرانی در عهد حشاشین
- ۴۱۲-۴۰۷ ۲۸. سفالینه‌های شاه کوه
- ۴۲۲-۴۱۳ ۲۹. سنگ قبرهای منطقه رودبار الموت

پیش درآمد:

سرزمین الموت بخش گسترده‌ای از شمال و شمال شرقی استان قزوین است که در دامنه کوه‌های سربه‌فلک کشیده البرز مرکزی و در کناره‌های دره بزرگ شاهرود (۴۵/۵۵ و ۵۰/۴۶ درجه طول جغرافیایی و ۳۶/۲۷ و ۳۶/۲۲ درجه عرض جغرافیایی) واقع است. از همین روی حمدالله مستوفی، جغرافی‌نگار، تاریخ‌نویس و ادیب نامدار سده هشتم هجری این ناحیه را رودبار خوانده (نزهه القلوب: ۱۰۳) و در زمانه ما پس از چند دگرگونی به دو بخش الموت شرقی و غربی شهرت یافته است.

چشم‌انداز نایب و کمیاب طبیعی که متأسفانه با مداخله‌های سوداگران و غیرمسئولانه در دهه‌های اخیر، دستخوش آسیب‌های بیش و کم شده از جاذبه‌های همیشگی الموت بوده؛ همراه با قلعه‌های برآمده‌اش که با همت میراث‌فرهنگی در کاوش‌های باستان‌شناسی این سال‌ها رو به رمت و خیا دارد گردشگران فراوانی را از جای‌جای جهان به خود کشیده است. بقایای دژهای دژ، سد سر، شیرکوه، میمون دژ، ایلان، مشکین، شهرک، اندج، سفیددر، نویدرشاه، فرند، نسطین، سپوهین، بازارگاه، تیاندشت، قلادوش، ... در کنار آرامگاه‌ها و بقاع مذهبی - تاریخی مهم‌ترین آثار فرهنگی الموت در شمارند و با چشمه‌ها، غارهای شگفت‌انگیز، قلعه‌های آسایش‌بخش و رودخانه‌های دائمی دینه رود، اندج رود، الموت رود، نینه‌رود، خارود، سرد رود، و جانات و اربدیان که همگی به شاهرود می‌ریزند مجموعه‌ای کم‌نظیر از شکوه طبیعت و جلال و حشمت تاریخ را فراهم آورده‌اند.

اما در درازنای روزگاران، نام الموت به افسانه‌ها درآمیخت و آنچه که بر این سرزمین و مردمانش رفته به رازهایی هزارتو و سرشار از شگفتی مبدع شده است. آنچه که روند رازناکی الموت و حوادث تاریخی آن را از دوره تختگاه دیلم تا پذیرش سده شیب (زیدی، اسماعیلی و امامی) و سپس تشکیل دولت نزاری، برافتادن آن با ایلغار معول یوش هلاکو و پیامدهای ناگزیرش از جمله فروکاستن جایگاه قلعه به زندان و فروپاشی یچا چگ منطقه به نواحی کوچک شازده نشین و حکمرانان محلی و ... تشدید کرده، نقل افسانه‌های برساخته توسط داستان‌پردازان، دوری گزیدن از پژوهش‌های روشمند تاریخی - فرهنگی و تن دادن به شنیده‌های مشهور ولی نامعتبر و طرح گمان‌های ناروا در یکصد سال اخیر است. با ثبت دژ تاریخی حسن صباح در فهرست آثار ملی کشور و استقرار پایگاه میراث فرهنگی الموت در دولت نخست اصلاحات که با چندین فصل ییابی کاوش‌های باستان‌شناسی در عرصه و حریم قلعه و ساماندهی نسبی بناهای تاریخی و منظر روستاهای منطقه همراه شد؛ بسیاری از زوایای پنهان و ناشناخته آن آشکار و باطل بودن نظریه‌های وهمی و غیرکارشناسانه سازندگان افسانه پدیدار گشت و زمینه ثبت جهانی "منظر تاریخی - طبیعی دره الموت" فراهم آمد.

همزمان با پژوهش‌های میدانی و باستان‌شناسانه لازم بود برای تبیین چند و چون تاریخ و فرهنگ الموت، مطالعات اسنادی نیز صورت پذیرد و انتظار می‌رفت انبوه دانش آموختگان بومی در این عرصه گام نهند و به یاری پایگاه میراث فرهنگی، باری از وظیفه ملی را بر دوش گیرند. اما تنها کسی که با پایمردی مثال‌زدنی الموتیان سخت‌کوش به میدان آمد و بی هیچ چشمداشتی دانش و بینش عمیق خود را پشتوانه بنیان و گسترش فرایند جستارهای تاریخی و فرهنگی الموت قرار داد، استاد فرزانه جناب آقای دکتر عنایت‌الله مجیدی بود که افزون بر تحقیق و تدوین «کتاب‌شناسی الموت» که به زودی منتشر خواهد شد و جستجو برای بازشناسی مکان استقرار «میمون دژ» بر اساس شواهد میدانی و مکتوب، با نگارش مقالات نده تحقیقی به روشنگری جنبه‌های مبهم و کمتر دیده شده این خطه از ایران عزیز پرداخت و راه روشنی را فرا روی جوانان پر تلاش الموت گشوده‌اند.

بی‌گمان تدوین تاریخ ملی ایران مستلزم کنکاش‌ها و جستارهای مبتنی بر تاریخ محلی هر ناحیه است و با نکیه به سبب‌های پذیرفته شده علمی روشمند که هیچ نسبتی با تعصب‌های خام منطقه‌ای ندارد، می‌تواند به این مهم همت گماشت.

با این رویکرد نخستین دفتر «الموت نامه» مجموعه ۲۹ مقاله از استاد مجیدی در قلمرو سلسله‌های تاریخی، قلعه‌ها، تالارها، سکه‌شناسی، امامزادگان، آبادی‌ها، سفالینه‌ها و سنگ نوشته‌ها که به پیشگاه اهل فضل و دانش تقدیم می‌شود و امیدواریم به زودی شاهد انتشار دفترهای دیگر آن باشیم.

محمدعلی حضری

مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

استان قزوین